

[Ku.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:Ku.remissvar@regeringskansliet.se)

## Yttrande över Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället

(Ku2018/01470/KO)

Skolinspektionen har beretts möjlighet att yttra sig över Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället, ett betänkande av Läsdelegationen.

Skolinspektionen är positiv till de förslag delegationen presenterar som syftar till att ge alla barn och ungdomar likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsupplevelser.

Skolinspektionen lämnar följande synpunkter.

**Skolinspektionen tillstyrker följande delar i avsnitt 5.8 med kommentarer eller förtydliganden.**

### *Frågan om bemannade skolbibliotek ska utredas*

Skolinspektionen är positiv till förslaget om att frågan om att bemannade skolbibliotek ska utredas.

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning *Skolbiblioteket som pedagogisk resurs* (2018) framgår att det varierar mycket mellan skolor vilka förutsättningar som finns i form av lokaler, innehåll, personalens tid och utbildning samt hur skolbibliotekens verksamhet bedrivs. Förutsättningarna påverkar vilken verksamhet som är möjligt att erbjuda eleverna. Skolinspektionen bedömer att i de skolor där skolbibliotekarierna har mycket begränsad tid för sitt uppdrag är det risk att eleverna inte får det viktiga stöd skolbiblioteket kan och ska utgöra för att de ska gå vidare i sin läsning och vidga sitt intresse för att läsa. Detsamma gäller elevernas digitala kompetens – om skolbibliotekarien inte har tid eller kunskap att arbeta med detta är risken stor att eleverna inte får de kompetenser inom området de har rätt till och behöver.

***Definition av skolbiblioteksverksamhet och allmänt råd***

Skolinspektionen delar delegationens uppfattning att det behövs en tydlig definition av vad skolbiblioteksverksamhet bör innehålla. I såväl kvalitetsgranskning som tillsyn finns vissa svårigheter när det gäller hur den nu gällande regleringen ska tolkas. Återkommande områden där tolkningsfrågor kan uppstå är i vilken utsträckning och omfattning ett bibliotek kan vara digitalt, samt vilka krav man kan ställa på tillgången till bibliotek- i vilka fall det till exempel bör vara tillåtet att ha en flexibel organisation.

Skolinspektionen förordar därför att skolbiblioteksverksamheten ska regleras i skollagen för att det då kommer finnas förarbeten att tillgå med en utförlig beskrivning av intentionerna till hur den lagen ska tolkas och tillämpas.

Skolinspektionen har skapat en praxis utifrån den regleringen som finns, där myndigheten särskilt ställt krav på till exempel att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del i elevernas undervisning för att bidra till att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen har också ställt krav på att biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Vidare att biblioteket ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Skolbiblioteket ska också användas som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt utgöra ett stöd i elevens lärande och utveckling.

**Skolinspektionen avstyrker följande del i avsnitt 5.8.*****Tillsyn av skolbiblioteken***

Skolinspektionen avstyrker att myndigheten ska, inom ramen för sin regelbundna tillsyn, fokusera särskilt på skolbiblioteken.

Skolinspektionen har redan fokus på skolbiblioteksverksamheten i tillsyn utifrån den aktuella lagstiftningen. Skolinspektionen menar att även om tillsyn kan leda till förbättringar är det en tydligare reglering i lagen som nu krävs. En tydligare definition av skolbiblioteksverksamheten i skollagen, såsom föreslås ovan, skulle resultera i att Skolinspektionen kan ställa tydligare krav på skolornas skolbiblioteksverksamhet.

I Skolinspektionens regelbundna tillsyn ingår skolbibliotek som en bedömningspunkt. Dels bedömer myndigheten att huvudmannen säkerställer att det finns tillgång till skolbibliotek, dels att biblioteken används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling på skolenheterna. Vid inkomna signaler

om brister, till exempel avseende skolbibliotek, har Skolinspektionen också möjlighet att initiera en riktad tillsyn som fokuserar på området.

Utöver tillsyn har Skolinspektionen också särskilt fokuserat på skolbiblioteken i tidigare nämnd kvalitetsgranskning. Även inom andra kvalitetsgranskningar, till exempel av ämnet svenska och av undervisningen om källkritik, utgör skolbiblioteksverksamheten en del av granskningen.

Vidare är det viktigt att Skolinspektionen själv får utrymme att prioritera vilka områden myndigheten ska fokusera på. Enligt förordningen (SFS 2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion ska tillsyn och granskning genomföras med utgångspunkt i en behovsanalys. Detta är, enligt Skolinspektionens mening, ett ändamålsenligt sätt att styra en tillsynsmyndighet.

Skolinspektionen kommer kontinuerligt beakta skolbiblioteken i granskningar. Skolbiblioteken är en viktig pedagogisk resurs som kan stödja och bidra till elevers lärande i många ämnen. De kan till exempel bidra till att utveckla elevernas läs- och skrivförmåga, deras digitala kompetens och deras insikter i källkritik. Faktorer som är viktiga för skolans grundläggande uppdrag, både kring att förmedla kunskap och lärande och kring att fostra eleverna till aktiva samhällsmedborgare i ett demokratiskt samhälle.

## Beslut

I ärendets slutliga handläggning har utredare Lovisa Wiklund, rättschef Christina Ridderman Karlsson och avdelningschef Anna Sellin deltagit.

Helén Ängmo  
Generaldirektör

Lovisa Wiklund, utredare  
Föredragande